

FAKTAARK

Generelt om hudallergi over for kemiske stoffer

Problem - hvad er allergi og hvad kommer det af?

Kemiske stoffer kan forårsage allergi i huden. Denne type allergi kaldes kontaktallergi og viser sig ved eksem. Kemiske stoffer, der kan forårsage allergi, findes udbredt i fx kosmetik, hudplejeprodukter, rengøringsmidler, hobbyprodukter og i arbejdsmiljøet.

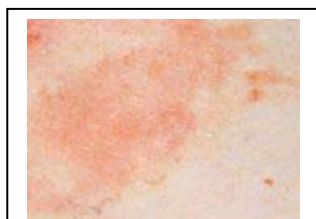
Almindeligvis skal man have gentaget hyppig eller vedvarende direkte hudkontakt med stofferne for at blive allergisk. De enkelte stoffers evne til at give kontaktallergi varierer, nogle er meget stærkt allergifremkaldende og vil kunne give allergi i små mængder andre vil kræve mere intens udsættelse. Fælles for de stoffer, der kan give kontaktallergi er, at de er små, dvs. under 500 Dalton. De kan på grund af deres ringe størrelse trænge igennem intakt hud og stimulere kroppens immunsystem.

I immunsystemet sker en aktivering af en type hvide blodlegemer, kaldet T-lymfocytter. Disse vil i fremtiden kunne genkende det kemiske stof og starte en allergisk reaktion. Immunsystemet har en hukommelsesfunktion og selve allergien vil være livsvarig, men de symptomer man har, kan svækkes med tiden, hvis man undgår, det stof man er allergisk over for.

De allergifremkaldende stoffer kan være af naturlig oprindelse fx plante og parfumestoffer eller syntetiske. Der er beskrevet næsten 3000 stoffer, der kan give kontaktallergi, nogle meget sjældent andre hyppigt. De stoffer, der hyppigst giver anledning til allergi er metallerne nikkell, kobolt og krom, parfumestoffer, konserveringsmidler samt hårfarver. I arbejdsmiljøet kan der findes mere specielle stoffer, som kan give allergi fx plast og limstoffer.

Symptomer - hvordan viser allergi sig?

Allergien viser sig ved eksem i huden, dvs. ved rødme af huden, hævelse og evt. små blærer. Eksemet kan være mere eller mindre voldsomt afhængig af hvor meget allergifremkaldende stof man bliver udsat for og hvor allergisk man er. Hos nogle vil reaktionen vise sig som rødme (Figur 1), hos andre vil der også være knopper og små blærer (Figur 2) og hos andre igen kan reaktionen være meget voldsom med hævelse og store blærer, der brister og bliver til sår (Figur 3).

Figur 1. Eksem præget af rødme

Figur 2. Eksem med knopper og små blærer

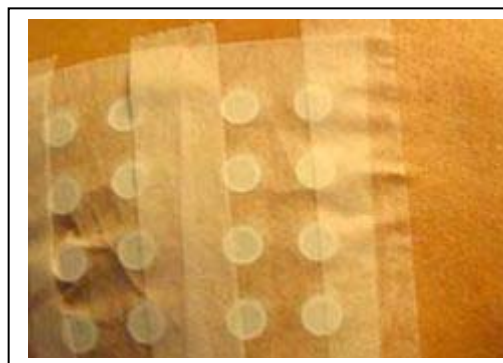
Figur 3. Svært akut eksem

Eksemet kløer og reaktionen starter det sted på huden, hvor man har været i kontakt med det allergifremkaldende stof fx vil allergi over for parfume i en deodorant vise sig som eksem i armhulen. Fortsætter man med at bruge det produkt, som man er allergisk over for eller undlader at blive behandlet kan reaktionen sprede sig til andre hudområder og blive mere voldsom (se nedenfor om behandling).

Diagnose - hvordan finder man ud af om man har allergi?

Man kan have eksem af andre årsager end allergi fx har nogen en medfødt tendens til eksem også kaldet atopisk eksem eller man kan irritere huden ved fx meget sæbevask. Man skal allergitestes hos en hudlæge for at kunne afgøre, om man har kontaktallergi. Har man haft voldsomt eksem, eksem opstået på arbejdspladsen, eller eksem af mere end 1 måneds varighed skal man allergitestes.

Testen for allergi over for kemiske stoffer kaldes også en plasterprøve eller lappetest og består af et plaster med små metalkamre af ca. 1 cm² størrelse, der klæbes på den øvre del af ryggen (Figur 4).

Figur 4. Lappetest også kaldet plasterprøve, der anvendes til at påvise allergi over for kemiske stoffer

Efter to døgn fjernes plastrene. Man aflæser reaktionen i huden den dag man fjerner plastrene og som regel på 3. og på 7. dagen. Hvis man får påvist allergi, vil hudlægen fortælle en hvad man skal gøre for at undgå de stoffer, man er allergisk overfor.

Udbredelse - hvor hyppigt er det?

Generelt

Ca. 10 % af personer mellem 18 og 69 år har allergi over for et eller flere kemiske stoffer. De hyppigste årsager er forsat nikkel efterfulgt af parfumestoffer. Generelt er allergi over for kemiske stoffer hyppigere blandt kvinder end mænd, hvilket skyldes en større udsættelse for allergifremkaldende stoffer som nikkel og parfume i privatlivet. Udsættelser på arbejdspladsen er også en hyppig årsag til allergi, så som gummikemikalier i handsker, epoxylim, akrylater i tandbehandling, metal i metalarbejde, konserveringsmidler i skæreolie og maling mm.

Specielt om allergi hos teenagere

Allergi over for kemiske stoffer er også hyppig hos teenagere, hvor det er de samme årsager, der gør sig gældende i privatlivet så som udsættelse for nikkel, parfumestoffer og noget sjældnere konserveringsmidler. En skolebørns undersøgelse fra Odense blandt 12-16årige skoleelever viste at ca. hver 5. pige og hver 10. dreng havde allergi over for kemiske stoffer.

Dvs. hyppigheden af allergi blandt teenagere ikke var meget forskellig fra

Hyppighed af nikkel- og parfumeallergi* blandt skolebørn i Odense i 1995/96			
	Dreng n=526	Piger n=620	Total
Nikkelallergi	2,5 %	13,7 %	8,6 %
Parfumeallergi	2,1 %	1,6 %	1,8 %

*) Parfumeallergi baseret på test med en blanding af otte duftstoffer (*Fragrance mix*). Dette er et minimumstal, idet de kun omfatter et udvalg af de stoffer, der kan forårsage allergi i parfume.

lidt ældre voksne. Det skyldes unge allerede tidligt bliver udsat for allergifremkaldende kemiske stoffer og specielt hvad angår parfume-allergi synes problemet blandt piger og drenge at være næsten identisk (se tabel). Ikke alle med allergi havde symptomer af det, allergisk eksem blev fundet hos 11,3 % af pigerne i skolebørnsundersøgelsen og 2,5 % af drengene.

Erhvervsbetinget allergi kan også opstå, hvis den unge har et fritidsjob eller er i lære, fx er håndeksem hos frisørelever hyppig, det skyldes oftest kontakt med vand og sæbestoffer, men allergi over for hårfarve og blegestoffer forekommer også.

Behandling - hvad kan man gøre ved det, hvis man har fået allergi?

Allergi over for kemiske stoffer er som andre typer allergi livsvarig, men kan dæmpes med tiden, hvis man undgår de/det stof man er allergisk overfor. Hvorvidt man har symptomer af sin allergi beror på hvor allergisk man er og hvor meget man er udsat for det allergifremkaldende stof.

Har man været udsat i lang tid for det stof, man er allergisk over for, kan det være svært at få eksemmet til at gå væk igen og nogle vil have vedvarende kroniske eller tilbagevendende problemer, andre vil kunne have allergi uden at have symptomer.

Har man først fået eksem af sin allergi er det vigtigt at blive behandlet.

Man skal gå til sin læge, der vil kunne behandle eksemmet med fx hormoncreme i en periode.

Har man håndeksem er det vigtigt at skåne huden mest muligt. Der er en række råd om, hvordan man skåner sin hud (www.videncenterforallergi.dk).

Hvis der er allergi over for kemiske stoffer vil hudlægen fortælle hvad man skal gøre i fremtiden.

Handlemuligheder

- Opsøg læge (dermatolog) og få konstateret, hvad du er allergisk over for
- Undgå det kemiske stof/stoffer, som du ikke kan tåle

Litteraturliste

Frosch PJ, Menné T, Lepoittevin JP (eds) Contact dermatitis, 4th ed. Springer Berlin Heidelberg 2006.

Lerbæk A, Agner T. Irritativt og allergisk kontakteksem. Månedsskrift for Praktisk Lægegering 2006; 84: 99-109

Mortz CG, Laurantzen JM, Bindslev-Jensen C, Andersen KE. Contact allergy and allergic contact dermatitis in adolescents: prevalence measures and associations. Acta Derm Venereol 2002;82:352-358

Thyssen JP, Linneberg A, Menné T, Johansen JD
The epidemiology of contact allergy in the general population--prevalence and main findings
Contact Dermatitis 2007, Nov;57(5):287-99

www.videncenterforallergi.dk